

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 202/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Milanom Szöllössym, advokátom, Mlynská 28, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 1 Co 26/2020 z 21. apríla 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 220/2021 z 24. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Co 26/2020 z 21. apríla 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 220/2021 z 24. novembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež o priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne sa v konaní vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 C 148/2009 domáhala náhrady za bolesť s príslušenstvom a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia s príslušenstvom. Okresný súd rozsudkom č. k. 18 C 148/2009-110 z 11. marca 2011 (ďalej len „prvý rozsudok“) žalobu o náhradu za bolesť zamietol a nárok sťažovateľky na náhradu

za sťaženie spoločenského uplatnenia vylúčil na samostatné konanie. Okresný súd odôvodnil zamietavý výrok vznesenou námietkou premlčania.

3. Po podaní odvolania krajský súd uznesením č. k. 1 Co 175/2011-129 z 28. decembra 2012 prvý rozsudok okresného súdu v zamietavom výroku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd zároveň uložil okresnému súdu, aby vo veci nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychiatrie, ktorého úlohou bude posúdiť psychický stav sťažovateľky v období, od ktorého jej za normálnych okolností začala plynúť subjektívna premlčacia doba, a na základe toho posúdiť, či jej táto lehota začala plynúť, resp. či sa jej priebeh nezastavil.

4. Okresný súd po vykonaní znaleckého dokazovania opätovne vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 18 C 148/2009-180 zo 14. februára 2014 (ďalej len „druhý rozsudok“), ktorým žalobu opätovne zamietol. Podľa okresného súdu doplnením dokazovania nebolo preukázané, že by z dôvodu psychickej poruchy sťažovateľky, ktorá by jej bránila vo vykonávaní právnych úkonov, nezačala plynúť premlčacia doba, resp. aby plynutie tejto premlčacej doby bolo prerušené alebo spočívalo.

5. Krajský súd po podaní odvolania uznesením č. k. 1 Co 558/2014-204 z 9. decembra 2015 druhý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresnému súdu uložil vysporiadať sa s tvrdením sťažovateľky o neplatnosti námietky premlčania vznesenej žalovaným pre rozpor s dobrými mravmi.

6. Okresný súd rozsudkom č. k. 18 C 148/2009-218 z 12. mája 2016 v spojení s doplniacim rozsudkom č. k. 18 C 148/2009-291 z 2. decembra 2019 (ďalej len „tretí rozsudok“) žalobu o náhradu za bolesť opätovne zamietol. V odôvodnení rozsudku poukázal na to, že došlo k premlčaniu nároku sťažovateľky a zo strany žalovaného bola dôvodne vznesená námietka premlčania. Pokiaľ ide o namietaný rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, poukázal na to, že z judikatúry súdov Slovenskej republiky zatiaľ nevyplýva povýšenie inštitútu dobrých mravov nad inštitút námietky premlčania. Podľa okresného súdu v danom prípade nie sú dané výnimočné okolnosti pre odmietnutie akceptácie premlčania, pretože súd nezistil taký výkon práva zo strany žalovaného, ktoré by viedlo k neprijateľným dôsledkom a ktoré by bolo možné označiť ako zneužitie práva, ktoré by malo za následok tvrdý postih v porovnaní s rozsahom a charakterom sťažovateľkou uplatňovaného práva s dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnila.

7. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil tretí rozsudok okresného súdu.

8. Dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti.

II. Argumentácia sťažovateľky

9. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka argumentuje, že „výklad právnych predpisov a celkové skutkové a právne posúdenie veci“ krajským súdom viedli k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Sťažovateľka poukazuje na to, že judikatúra všeobecných súdov týkajúca sa otázky možného neakceptovania vznesenej námietky premlčania z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi na základe § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka prešla určitým vývojom, keď spočiatku prevládal názor, že dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, lebo inštitút premlčania je inštitútom zákonným, a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa zo zákona premlčuje. Následne judikatúra za určitých okolností pripustila možnosť, že vznesenie námietky premlčania je v určitých výnimočných prípadoch možné považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom súdna prax definovala určité východiská či parametre, kedy je takýto prístup možný.

11. Podľa názoru sťažovateľky skutkový stav a okolnosti zistené súdmi v posudzovanej veci spĺňajú kritériá výnimočnosti prípadu, keď je možné konštatovať rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

14. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí

takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

15. V danom prípade mala sťažovateľka k dispozícii opravný prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv účinne poskytuje. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohla podať dovolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Napadnutým uznesením dovolacieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu odmietnuté ako neprípustné s poukazom na § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku.

16. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia vylučuje právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v ústavnej sťažnosti je totožná s argumentáciu uvedenou v dovolaní. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

17. Ústavný súd pripomína, že uplatnenie jeho právomocí je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde). V tejto súvislosti už opakovane uviedol, že všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to tak náležitosti týkajúce sa formy návrhu, ako aj jeho obsahu. Ústavný súd je potom viazaný návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde). Osobitne to platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom (m. m. III. ÚS 334/09).

18. Sťažovateľka sa v petite ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu bez toho, aby ústavne relevantným spôsobom odôvodnila ich porušenie.

19. Ústavný súd konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže ústavná sťažnosť v posudzovanej časti neobsahuje ústavne relevantné odôvodnenie, nespĺňa podstatnú zákonom predpísanú náležitosť podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

20. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu má nedostatok náležitostí ústavnej sťažnosti významné procesné dôsledky. Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy je aj vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľa spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím, opatrením, procesným postupom, prípadne inou aktivitou alebo nečinnosťou konkrétneho orgánu verejnej moci (orgánu štátnej správy, územnej alebo záujmovej samosprávy, súdu atď.).

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu